

Komparativní politika

Komparativní analýza bezpečnostní politiky, 28. 2. 2023

Vendula Divišová, FSS MU, vendula.divisova@mail.muni.cz

Struktura

- Co je to komparativní politika
- Vývoj disciplíny komparativní politika
- Typy komparativních studií (dle počtu případů a množství proměnných)
- Metodologie komparativní politiky
  - Metody využitelné pro srovnávací analýzu politiky
  - Základní logika komparace (Komparativní metoda)

Co je to komparativní politika?

- srovnávací politika jako specifická **disciplína v rámci politologie**
  - oblast zájmu: politické struktury, aktéři a procesy
- cílem:
  - 1) popsat** podobnosti a odlišnosti, vytváření typologií, taxonomií
  - 2) vysvětlit** podobnosti a odlišnosti
  - 3) predikovat** podobnosti i odlišnosti napříč pol. systémy

Typy komparativní politiky

– Tři tradice komparativní politiky:

- 1. empirická** - studium *jednotlivých zemí* (případů)
- 2. metodologická** – *jak* provádět komparativní analýzu → pravidla a standardy
- 3. analytická** – kombinace empirického výzkumu a metody, cílem *vysvětlovat*

Co je to komparativní politika?

- **komparace** hlavní metodou výzkumu v politické vědě
- komplexita komparativních analýz:
  - a) různé *úrovně* (jednotky) analýzy (země, regiony, sub-státní jednotky...)
  - b) různé *dimenze* - prostor, funkce, čas
  - c) *počet případů* - malé i velké N
  - d) *typ dat* - kvalitativní i kvantitativní
  - e) *logika komparace* (účel výzkumného designu) - podobnosti x odlišnosti

Vývoj komparativní politiky (co srovnáváme?)

- 1) Před WWII – analýza státu a jeho institucí, studium oficiálních dokumentů
- 2) 30. až 60. léta 20. st. – „zlatý věk“ – behaviorální revoluce
  - posun od institucí, zkoumání politiky v praxi
  - rozšíření geografického a časového záběru
  - → důraz na obecnější koncepty (politické systémy)
- 3) Od konce 60. let - proti-reakce – posun v obsahu i metodologii
  - návrat ke státu a institucím
  - teorie středního dosahu, zúžení geografického dosahu
  - případové studie
  - teorie racionální volby

Malé N /
Případové studie

Velké N /
Statistická
šetření

Malé N / Případové
studie
Případové studie
Komparativní metoda

Process-tracing
QCA

Metodologie komparativní politiky

- komparativní politika jako **přístup** x specifická metoda → využívá různé metody
- ***Jaké existují základní metody v sociálněvědním výzkumu?*** (design)
  1. Experiment
  2. Statistické šetření
  3. Komparativní metoda
  4. Případová studie
- ***Které metody lze využít za účelem komparace?***
- výběr metody - závisí zejména na účelu výzkumu a počtu případů

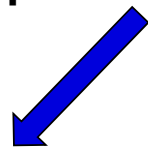
Metody komparativní analýzy

A. Konfigurativní přístup - malý počet případů, hluboké porozumění

B. Statistický přístup - velký počet případů, malé množství proměnných

→ základní kompromis – **komplexnost** x **zobecnitelnost**

Typy komparativních studií

1. Výzkum jednotlivých zemí
2. Proces a instituce
3. Vytváření typologií nebo taxonomií
4. Regionální statistické analýzy
5. Globální statistické analýzy

Metody komparativní analýzy

Typy komparace

1. Prostorové (cross-sectional)
2. Funkční (cross-organizational / cross-process)
3. Časové (longitudinal)
4. Kombinace prostorového a časového srovnání

Metody komparativní analýzy

- **Případová studie** (jeden nebo několik případů)
  - Komparativní případová studie
  - Process-tracing
- **Komparativní metoda**
  - Metoda shody
  - Metoda odlišnosti
  - Metoda souvisejících kolísání
  - Kvalitativní komparativní analýza (QCA)
- **Statistické šetření**

Metodologie komparativní politiky

- konečným cílem je **vysvětlení** = hledání kauzality
  - spojení teorie s daty (důkazy) prostřednictvím (systematické) komparace
  - výběr metody (výzkumný design) závisí na výzkumné otázce / účelu výzkumu

- **teorie**
  - tvrzení o vztahu jevů/proměnných
  - nezávislá proměnná $X \rightarrow$ závislá proměnná Y
  - cílem vysvětlit rozdíly v závislé proměnné (v rámci jednoho systému x napříč systémy)

Metodologie komparativní politiky

– Komparativní metoda

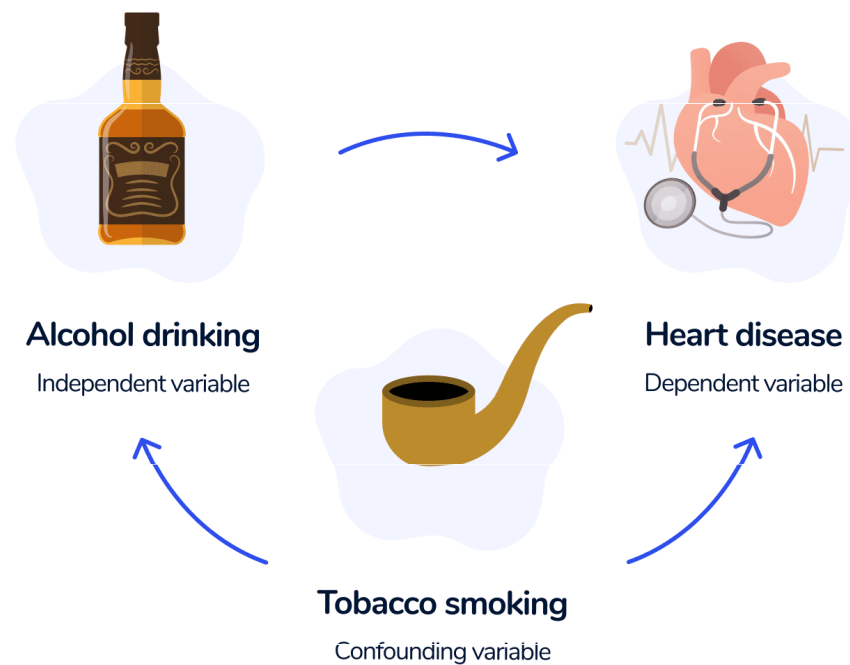
- „mostem“ mezi výzkumnou otázkou a odpovědí
- systematicky a empiricky zkoumá vztahy mezi proměnnými
- role kvazi-experimentu (vztah X a Y za současné kontroly Z)
- základní problém: malý počet případů + mnoho proměnných

„An analytical effort to exploit similarities and differences between political units as a basis for developing theory, testing hypothesis, inferring causality, and produce reliable generalizations“
(Schmitter, 1991)

Základní logika komparace

Podstatou komparativní metody je:

1. Maximalizovat experimentální odchylku (varianci)
2. Minimalizovat chybovou odchylku
3. Kontrolovat ostatní proměnné

Komparativní metoda a výběr případů

- komparativní design - méně případů, ale pečlivě zvolené
- základní kritéria výběru případů:
  - zkoumaný teoretický vztah (výzkumná otázka)
  - dostupná data
  - zkoumání podobností anebo odlišností → 2 základní výzkumné designy (ideální typy)

- 1) Nejpodobnější systémy** (MSSD, most similar systems design)
- 2) Nejodlišnější systémy** (MDSD, most different systems design)

Komparativní metoda a výběr případů

Metoda odlišnosti (MSSD)

- případy se liší buď v X či Y (typicky změny v závislé proměnné)
- ostatní proměnné (kontext) shodné
- = umožňuje kontrolovat vliv vnějších proměnných
- cílem vyloučit možné příčiny (pokud nejsou přítomné ve všech případech)

Metoda shody (MDSD)

- hledá podobné vztahy mezi X a Y navzdory měnícímu se kontextu
- existence nebo absence jevu (konsistentní hodnota závislé proměnné)
- hledání jedné podmínky Y, za které dochází k X

Metodologie komparativní politiky

Interní validita

- míra důvěry v to, že testovaný kauzální vztah není ovlivňován jinými proměnnými
- otázka kontroly vnějších proměnných = vyloučení alternativních vysvětlení
- obvykle vyšší u designu s malým N

Externí validita

- otázka aplikovatelnosti výsledků na širší kontext (zobecnění výsledků)
- přenositelnost na jiné subjekty, situace, časové období...
- zvyšuje se s počtem případů

Metodologie komparativní politiky

- **Jak vytvořit vhodný design výzkumu v rámci komparativní analýzy politiky?**
  - co je účelem výzkumu? (výzkumná otázka - deskripce x explanace)
  - existuje dostatečný teoretický rámec pro identifikaci vhodných proměnných? (závislé x nezávislé x kontrolní)
  - jaká jsou dostupná data? (jaké případy? kvalitativní x kvantitativní data? pro jaké časové období)
  - jaké mám dovednosti v oblasti výzkumných metod?

Co si zapamatovat

- jaký je rozdíl mezi komparativní metodou (jako jedním ze základních designů) a (obecnou) komparací (komparativní analýzou)
- jaké metody jsou v komparativní politice využívány
- typy komparativních studií
- logika metody komparace (metoda shody x rozdílnosti)